

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.005.02.2021

**Pani
Marzena Pieńkosz-Sapieha
Prezes Zarządu
Fundacji Bank Żywności w Lublinie**

ul. Młyńska 21A
20-406 Lublin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/21/085 - *Przeciwdziałanie marnowaniu żywności*

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Bank Żywności w Lublinie (dalej: <i>Fundacja</i> lub <i>Bank</i>), ul. Młyńska 21A, 20-406 Lublin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marzena Pieńkosz-Sapieha – Prezes Zarządu Fundacji Bank Żywności w Lublinie od 23.09.2010 r. (dalej: <i>Prezes</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez banki żywności zadań finansowanych ze środków publicznych mających na celu zapobieganie marnowaniu żywności
Okres objęty kontrolą	Lata 2019 – 2021 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Janusz Gosik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/47/2021 z dnia 8.04.2021 r.

(akta kontroli str. 1-6)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Fundacji Bank Żywności w Lublinie w latach 2019-2021 w zakresie realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych mających na celu m.in. zapobieganie marnowaniu żywności. Bank spełniał warunki określone m.in. w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³. Zrealizował zadania zgodnie z postanowieniami zawartych umów o dotacje osiągając zakładane efekty i wskaźniki. Terminowo złożył wymagane sprawozdania z realizacji zleconych zadań, sporządzając je zgodnie z wymaganymi wzorami oraz postanowieniami zawartych umów. Prawidłowo zostały ujęte w ewidencji księgowej środki finansowe pochodzące z dotacji udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego. W rozliczeniach tych dotacji ujmowano wydatki bezpośrednio związane z realizacją zleconych zadań.

Niewykorzystane środki z dotacji Urzędu Miasta Lublin zostały zwrócone na rachunek bankowy Urzędu w terminie zgodnym z określonym w umowie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja przez banki żywności zadań na rzecz zapobiegania marnowaniu żywności

Opis stanu faktycznego

1. Fundacja Bank Żywności w Lublinie zarejestrowana została w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) pod numerem 0000377497 jako fundacja.

Fundacja działa jako organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego oraz nie podlega wyłączeniu na podstawie art. 3 ust. 4 tej ustawy.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 (dalej: *ustawa o NIK*).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm. (dalej: *ustawa o działalności pożytku publicznego lub udpp*).

Wykonywana przez Fundację działalność pożytku publicznego została, stosownie do wymogów art. 10 ust. 3 udpp, określona w Statucie Fundacji jako organizacji pozarządowej.

Określone w KRS oraz Statucie cele działania Fundacji mieszczą się w zakresie zadań publicznych, określonych w art. 4 ust. 1 pkt 1, 1a i 3 udpp oraz art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności⁴, a także zadań, na wykonanie których podpisano umowy dotacji.

Zgodnie z art. 10 ust. 3 udpp działalność nieodpłatna oraz odpłatna pożytku publicznego została określona w § 24 Statutu Fundacji. Według zapisów Statutu przedmiotem prowadzonej przez Fundację nieodpłatnej działalności pożytku publicznego m.in. jest systematyczne, bezpłatne pozyskiwanie i rozdawnictwo żywności. Przedmiotem określonej w § 25 Statutu potencjalnej działalności gospodarczej prowadzonej przez Fundację mogła być m.in.: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, działalność związana z wyżywieniem, wynajem i dzierżawa, działalność związana z zatrudnieniem, działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej, naprawa i konserwacja komputerów, artykułów użytku osobistego i domowego.

Zgodnie z wymogami art. 9 ust. 3 udpp oraz zapisami § 22 ust. 2 Statutu w Fundacji nie zakładano prowadzenia odpłatnej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej w tym samym przedmiocie. Jednocześnie w okresie objętym kontrolą Fundacja nie prowadziła w ogóle działalności gospodarczej.

(akta kontroli str. 2-23, 306-307)

Fundacja zleciła firmie zewnętrznej na podstawie umowy zawartej w dniu 1.01.2018 r. odpłatne (2.800 zł brutto miesięcznie) prowadzenie ksiąg rachunkowych, dokumentacji podatkowej, sporządzanie deklaracji podatkowych oraz obsługę kadrową (składanie deklaracji PIT 4 i PIT 11 - wyliczanie zaliczek na podatek dochodowy od dochodów pracowników i zleceniobiorców oraz składanie deklaracji ZUS).

Uchwałą Zarządu Fundacji z dnia 2.01.2019 r. w sprawie zasad (polityki) rachunkowości określono od 1.01.2019 r. zasady rachunkowości oraz prowadzenia dokumentacji. Uchwała obejmowała określenie: miejsca prowadzenia ksiąg rachunkowych, okresu sprawozdawczego i wynikających z niego obowiązków, zasad i technik prowadzenia ksiąg rachunkowych, programu księgowego wykorzystywanego do prowadzenia ksiąg, zasad ochrony dostępu do systemu, ochrony przechowywania zbiorów i dowodów księgowych, ewidencji kosztów, metod prowadzenia ewidencji zapasów, planu kont, formy i terminu sporządzenia sprawozdania finansowego, sposobu wyceny aktywów i pasywów, dokonywania odpisów amortyzacyjnych, zasad wyceny papierów wartościowych, zasad tworzenia rezerw, wystawiania zastępczych dowodów księgowych oraz zasad istotności danych.

(akta kontroli str. 24-35)

W Fundacji zapewniono rachunkowe wyodrębnienie nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego stosownie do wymogów art. 10 ust. 1 udpp.

(akta kontroli str. 308)

2. W okresie objętym kontrolą Fundacja zawarła dwie umowy z jednostkami samorządu terytorialnego o udzielenie dotacji oraz dwie umowy z Federacją

⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 1645 (dalej: ustawa o przeciwdziałaniu marnowania żywności lub upmż).

Polskich Banków Żywności na realizację i dofinansowanie projektów z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz z tytułu środków towarzyszących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

a) W dniu 3.10.2019 r. Fundacja podpisała z Gminą Lublin umowę nr 655/KL/19 na realizację zadania „Wigilia pod gwiazdami” w terminie 7.10.-31.12.2019 r. Organizacja imprezy wpisywała się w statutowe cele działania w zakresie edukacji, kultury, sportu i turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Zlecający zobowiązał się do przekazania środków finansowych w wysokości 17.000 zł. Fundacja zobowiązała się do przekazania środków własnych w wysokości 2.542 zł oraz wkładu osobowego o wartości 600 zł. Całkowity koszt zadania wynosił 20.142 zł.

Dotacja w kwocie 17.000 zł, przekazana na rachunek Fundacji w dniu 24.10.2019 r. została prawidłowo ujęta w ewidencji księgowej (konto 740 - Dotacje i subwencje na działalność statutową, 740-6 - *Wigilia pod gwiazdami*).

Udział środków własnych Fundacji w wydatkach na realizację przedsięwzięcia spełniał wymóg minimalnego zaangażowania finansowego określonego w umowie (§ 3 ust. 6) tj. nie mniej niż 14,95% w stosunku do otrzymanej dotacji oraz wkładu osobowego określonego na nie mniej niż 3,53% (§ 3 ust. 8) kwoty dotacji. Udział dotacji w finansowaniu zadania zgodnie z § 5 ust. 1 umowy ustalono na nie więcej niż 84,40% wydatków na jego realizację.

Przelewem z dnia 9.12.2019 r. Fundacja dokonała zwrotu niewykorzystanej części dotacji w kwocie 3.800 zł, tj. zgodnie z terminem określonym w umowie. Niewykorzystanie ww. środków finansowych było związane z nieprzygotowaniem wydawnictwa dotyczącego zwyczajów kulinarnych związanych z Wigilią i Bożym Narodzeniem (zastąpione znacznie tańszą kartą okolicznościową sfinansowaną ze środków własnych Fundacji).

Dokumentami potwierdzającymi dokonanie wydatków były faktury, rachunki, umowy zlecenia i umowy o dzieło zawarte przez Fundację z kontrahentami. Dowody księgowe dokumentujące poniesione wydatki zostały opisane w sposób umożliwiający stwierdzenie, że dany wydatek sfinansowany został ze środków Miasta Lublin lub środków własnych w ramach projektu „Wigilia pod gwiazdami” nr 655/KL/19. Dokumenty potwierdzające poniesione wydatki spełniały wymogi zawarte w art. 21 i 22 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵.

Wydatki ponoszono zgodnie z harmonogramem i kalkulacją przewidywanych kosztów stanowiącym załącznik do umowy.

W postanowieniach końcowych umowy (§ 18) określono, że do umowy mają zastosowanie przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności: ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶, ustawy o rachunkowości, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych⁷ oraz ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁸, a w zakresie nieuregulowanym umową przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny⁹.

⁵ Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm. (dalej: *ustawa o rachunkowości*).

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm. (dalej: *ustawa o finansach publicznych*).

⁷ Dz.U. z 2019 r. poz. 1849 (dalej: *Prawo zamówień publicznych*).

⁸ Dz.U. z 2019 r. poz. 1440 (dalej: *ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*).

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 (dalej: *Kodeks cywilny*).

Charakter i rodzaj wydatków dokonywanych w ramach realizacji zadania objętego umową nie wymagał stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.

Fundacja wypełniła warunki umowy dotyczące m.in. terminu realizacji oraz zakresu zadania.

Z realizacji zadania sporządzono terminowo sprawozdanie końcowe, które zostało złożone w Urzędzie Miasta Lublin w dniu 31.01.2020 r. Według sprawozdania Fundacja wydatkowała na realizację zadania faktycznie kwotę 16.992 zł, z tego 13.200 zł z dotacji, 3.192 zł ze środków własnych oraz 600 zł w formie wkładu osobowego. Pismem z dnia 11.05.2020 r. Urząd Miasta poinformował Fundację o przyjęciu i zatwierdzeniu sprawozdania końcowego z realizacji zadania „Wigilia pod gwiazdami”.

Realizując zadanie Bank uzyskał zakładane efekty i rezultaty oraz wskaźniki. Wigilię zorganizowano w trzech dzielnicach Lublina tj. Bronowice – 17.12.2019 r., Za Cukrownią – 19.12.2019 r. i Rury (Lubelska Spółdzielnia Mieszkaniowa) – 21.12.2019 r. Osiągnięto cel jakim było spotkanie mieszkańców ze wspólnym kolędowaniem, kultywowanie tradycji oraz integracja międzypokoleniowa. Uzyskano zakładany udział 200 mieszkańców w trzech imprezach.

(akta kontroli str. 4, 18, 36-78, 187-206, 282-283)

b) W dniu 10.06.2020 r. Fundacja złożyła uproszczoną ofertę realizacji zadania publicznego, którego celem było zapewnienie pomocy żywnościowej najbardziej potrzebującym mieszkańcom Lubelszczyzny w okresie trwania pandemii Covid-19. W ramach zadania Bank planował dokonać minimum 40 odbiorów żywności i minimum 35 przekazania do organizacji z którymi współpracował. Według kalkulacji kosztów stanowiącej integralną część oferty wartość realizacji zadania stanowiła kwotę 16.513,48 zł, w tym wysokość dotacji 10.000 zł. Na całość kosztów składało się dwumiesięczne wynagrodzenie pracownika administracyjno-biurowego, magazyniera oraz wydatki na czynsz i paliwo do samochodu.

W dniu 29.06.2020 r. Fundacja podpisała z Województwem Lubelskim działającym poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie umowę nr DZP.RC.4171.25.2020 o wsparcie realizacji zadania publicznego, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (w trybie pozakonkursowym), której przedmiotem było wykonanie w terminie od 1.07.2020 r. do 31.08.2020 r. zadania publicznego polegającego na pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.

Według umowy kwota dotacji na realizację zadania wyniosła 10.000 zł, a Fundacja zobowiązała się do przekazania środków własnych w wysokości 6.513,48 zł oraz sporządzenia sprawozdania końcowego w terminie 30 dni od dnia zakończenia jego realizacji.

W dniu 30.09.2020 r. zgodnie z postanowieniami § 9 ust. 3 zawartej umowy Fundacja przedłożyła uproszczone sprawozdanie z realizacji zadania publicznego. Fundacja dokonała zgodnie z ofertą 20 odbiorów żywności ze sklepów sieci Auchan oraz 20 odbiorów z sieci Makro oraz 35 wydań żywności do organizacji współpracujących z Bankiem, co ujęto w sprawozdaniu. Zgodnie z przedstawionym rozliczeniem wydatków Fundacja wydatkowała na realizację zadania łącznie 17.334,35 zł, z tego z udzielonej dotacji – 10.000. zł oraz ze środków własnych 7.334,35 zł. Całość wydatków udokumentowano listami płac pracowników, fakturami opłat czynszu oraz fakturami za paliwo do samochodu. Dokumenty potwierdzające

poniesione wydatki spełniały wymogi zawarte w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości.

Wydatki ponoszono zgodnie z harmonogramem realizacji zadania.

W postanowieniach końcowych umowy (§ 17) określono, że do umowy mają zastosowanie przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności: ustawy o finansach publicznych, ustawy o rachunkowości, Prawa zamówień publicznych oraz ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, a w zakresie nieuregulowanym umową przepisy Kodeksu cywilnego.

Charakter i rodzaj wydatków dokonywanych w ramach realizacji zadania objętego niniejszą umową nie wymagał stosowania przepisów Pzp.

Fundacja dotrzymała warunków umowy dotyczących terminu realizacji oraz zakresu zadania.

(akta kontroli str. 79-94, 207-224)

c) W dniu 25.09.2018 r. Fundacja zawarła z Federacją Polskich Banków Żywności umowę nr 4/POPŻ/2018 *na realizację i dofinansowanie projektu z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz z tytułu środków towarzyszących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym realizowanego w Podprogramie 2018* (realizacja w okresie sierpień 2018 r.- czerwiec 2019 r.).

Umowa miała na celu zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej poprzez organizację sieci dystrybucji i koordynację pomocy żywnościowej oraz włączenie społeczeństwa do działań, w ramach środków towarzyszących, poprzez organizację warsztatów tematycznych.

Fundacji jako regionalnej organizacji partnerskiej (OPR) przysługiwało dofinansowanie z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania w wysokości 4,60% wartości artykułów spożywczych, które zostały przekazane do magazynu OPR oraz z tytułu środków towarzyszących w wysokości 5,00% wartości artykułów spożywczych, które zostały przekazane do magazynu OPR.

W ramach realizacji umowy nr 4/POPŻ/2018 przeprowadzono łącznie 396 warsztatów dla 10.010 osób, w tym 214 kulinarnych dla 5.390 osób, 55 żywieniowo-dietetycznych dla 1.474 osób, 115 warsztatów edukacji ekonomicznej dla 2.863 osób i 12 warsztatów niemarnowania żywności dla 283 osób.

Kwota dofinansowania Fundacji przez Federację Polskich Banków Żywności na realizację zadań towarzyszących w ramach POPŻ Podprogram 2018 wyniosła 645.608,59 zł.

(akta kontroli str. 36, 95-133, 284-290)

W dniu 18.12.2019 r. Fundacja zawarła kolejną umowę z Federacją Polskich Banków Żywności nr 4/POPŻ/2019 *na realizację i dofinansowanie projektu z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz z tytułu środków towarzyszących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym realizowanego w Podprogramie 2019* (realizacja w okresie grudzień 2019 r. - czerwiec 2020 r.). Cele objęte umową były analogiczne do celów realizowanych w ramach poprzedniej umowy zawartej z Federacją.

W wyniku realizacji umowy nr 4/POPŻ/2019 Fundacja zorganizowała w ramach działań towarzyszących 395 warsztatów w tym 327 kulinarnych dla 3.587 osób, 67 żywieniowo-dietetycznych dla 351 osób oraz warsztaty edukacji ekonomicznej dla

20 osób. Na działania te Fundacja otrzymała z Federacji Polskich Banków Żywności 833.386,57 zł.

(akta kontroli str. 134-186, 224, 278, 291-298)

W ramach realizacji Programu POPŻ Podprogram 2018 Fundacja rozdysponowała w 2019 r. żywność o wartości 12.169,9 tys. zł, a w 2020 r. w ramach realizacji POPŻ Podprogram 2019 o wartości 16.244,2 tys. zł. Z Federacji Polskich Banków Żywności na działalność administracyjną, transport oraz magazynowanie żywności Fundacja uzyskała w 2019 r. kwotę 593.959,88 zł, a w 2020 r. 766.715,64 zł.

(akta kontroli str. 36, 224, 279-280)

3. a) W Banku, stosownie do art. 18 ust. 1 udpp, dotrzymano określonego w umowie terminu na sporządzenie sprawozdania z wykonania zadania publicznego „Wigilia pod gwiazdami”.

Sprawozdanie z realizacji zadania sporządzono zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 18 ust. 4 udpp oraz wzorem stanowiącym załącznik nr 5 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań¹⁰.

Zleceniobiorca wskazał w ofercie na realizację zadania publicznego wyodrębniony rachunek bankowy, na który została przekazana dotacja Urzędu Miasta, a niewykorzystana jej część została zwrócona z tego rachunku na rachunek bankowy Urzędu Miasta.

(akta kontroli str. 38-47, 57-78, 187-188)

b) Uproszczone sprawozdanie z realizacji zadania określonego umową nr 4/POPŻ/2018 sporządzono terminowo oraz zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 18 ust. 4 udpp.

Zleceniobiorca dotacji wskazał w ofercie na realizację zadania publicznego wyodrębniony rachunek bankowy, na który została przekazana dotacja Urzędu Miasta. Rachunek był utrzymany do czasu zakończenia rozliczeń.

(akta kontroli str. 79-94, 224)

4. Bank nie był kontrolowany przez Urząd Miasta Lublin oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w zakresie udzielonych przez te podmioty dotacji w 2019 r. i 2020 r.

Bank został dwukrotnie skontrolowany przez Oddział Terenowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Lublinie w zakresie realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa – Podprogram 2018. Pierwsza kontrola dotyczyła m.in. organizacji sieci dystrybucji żywności we współpracy z lokalnymi organizacjami partnerskimi, sposobu transportu żywności, zapewnienia właściwych środków transportu i magazynowania żywności, kwalifikacji pracowników magazynowych oraz prowadzenia dokumentacji magazynowej i finansowo-księgowej przez Bank. Druga kontrola dotyczyła realizacji działań towarzyszących finansowanych ze środków Programu, które były skierowane m.in. do osób bezdomnych oraz niepełnosprawnych. Kontrole obu komponentów realizowanego przez Bank Programu nie wykazały nieprawidłowości - stwierdzono m.in. zgodność masy przyjętej i wydanej z magazynów żywności oraz brak strat magazynowych.

(akta kontroli str. 225-261)

---

¹⁰ Dz. U. poz. 2057.

5. W ocenie Prezes Fundacji: *najbardziej oczywistym mecenasem realizacji misji przeciwdziałania marnowaniu żywności powinien być samorząd gminny tj. Miasto Lublin, a także samorząd województwa lubelskiego.*

Na spotkaniach przedstawiciele samorządu Miasta Lublin z przedstawicielami organizacji pozarządowych, na którym samorząd wysłuchiwał postulatów NGO¹¹ do rocznych programów współpracy na bazie których ogłaszane są konkursy tematyczne, Bank Żywności wielokrotnie zgłaszał potrzebę ogłaszania konkursów w sprawie ograniczania marnowania i strat żywności. Niestety konkursy dotyczące ograniczania strat żywności przez ostatnie kilka lat nie były ogłaszane, a więc nie było do czego aplikować. [...] Brakuje konkursów literalnie skoncentrowanych na tematyce ograniczania strat żywności. [...] Także w Urzędzie Marszałkowskim i Wojewódzkim, których zadania są nieco inne niż zadania samorządu gminnego. Dożywianie najuboższych mieszkańców jest zadaniem własnym gminy. Bank Żywności w Lublinie 10 lat temu miał podpisaną z Miastem Lublin umowę wieloletnią na 5 lat. To nie jest kontynuowane.

Podstawową barierą napotykaną podczas realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem marnowaniu żywności jest niespójność dokumentów przesyłanych przez sieci handlowe z programem magazynowym Enova, w którym Banki Żywności ewidencjonują darowizny. Konieczność przepisywania dokumentów wystawianych przez każdy sklep, których obecnie jest ok. 70, nakłada na Fundację obowiązek zatrudniania pracowników do codziennej obsługi tego czasochłonnego procesu. Ponadto codzienne odbiory darowizn ze sklepów dokonywane przez magazyniera, koszty utrzymania pojazdu chłodniczego - razem to wszystko tworzy koszty, których nie sposób zrealizować bezgotówkowo. Brakuje dotacji na ten cel.

Zdaniem Prezes Fundacji: potrzebne są obowiązkowe parytety wyznaczone dla samorządów nakładające na samorządy obowiązek finansowania tych procesów. Na te specyficzne usługi społeczne winny być zarezerwowane środki publiczne. [...] Ponadto Fundacja miała problemy dotyczące posiadania stałej siedziby, i tak w ciągu 19 lat musiała przeprowadzać się czterokrotnie w nowe miejsca. [...]

Jednocześnie jak wyjaśniła Prezes Fundacji: Bank Żywności musi spełniać standardy dotyczące przechowywania żywności (podlega kontroli inspekcji sanitarno-epidemiologicznej). Potrzeba także znacznej powierzchni magazynowej. Ten wysoki pułap potrzeb wymaga wsparcia ze strony Samorządu, a tego niestety kompletnie brakuje.

(akta kontroli str. 262-264)

6. Federacja Polskich Banków Żywności przekazała Fundacji drogą elektroniczną informację o obowiązkach sprawozdawczych, w tym m.in. spoczywającym na organizacjach pozarządowych, a wynikającym z art. 7 ust. 2 upmż. Przekazano również w załączeniu do wiadomości wzór sprawozdania na dzień 17.03.2021 r. wraz z pomocniczymi komentarzami.

W dniu 26.03.2021 r. Fundacja sporządziła dla Głównego Inspektora Ochrony Środowiska *sprawozdanie o sposobie zagospodarowania otrzymanej żywności za 2020 r.*, ujmując w nim zgodnie z wymogami ww. przepisu, dane o masie żywności otrzymanej od sprzedawców (800.196,31 kg) oraz przekazanej na rzecz potrzebujących (800.196,31 kg) wraz z wykazem sprzedawców, od których tą żywność otrzymała (osiem sieci handlowych).

(akta kontroli str. 265-267, 299-300)

---

¹¹ Organizacje pozarządowe (z j. ang. *non-government organization*).

W 2019 r. Fundacja Bank Żywności w Lublinie nie zawarła umów na nieodpłatne przekazywanie żywności, natomiast w 2020 r. zawarła umowy nieodpłatnego przekazania żywności z dwoma sprzedawcami.

W umowach zawartych lokalnie przez Fundację w dniu 17.02.2020 r. została m.in. określona kwestia kosztów transportu i dystrybucji żywności. Według § 6 ust. 1 i 2 zawartych umów koszty odbioru żywności ponosiła Fundacja, a darczyńca nie partycypował w kosztach dystrybucji żywności.

Fundacja otrzymywała również żywność w ramach umów zawartych w 2020 r. przez Federację Polskich Banków Żywności (z czterema sprzedawcami). W wyniku zawarcia umów przez Federację, Bank Żywności w Lublinie otrzymał od sieci handlowych łącznie 156.743 kg artykułów spożywczych, które zostały przekazane organizacjom partnerskim, współpracującym z Fundacją na terenie województwa lubelskiego.

Bank Żywności w Lublinie w 2019 r. i 2020 r. nie prowadził bezpośrednio żadnych kampanii edukacyjno-informacyjnych ze sprzedawcami w zakresie racjonalnego gospodarowania żywnością.

W 2019 r. i 2020 r. Fundacja nie uzyskała żadnych środków finansowych od sprzedawców z tytułu opłat za zmarnowaną żywność, natomiast w marcu i kwietniu 2021 r. cztery sieci handlowe dokonały wpłat z tego tytułu w wysokości 26.793,87 zł. W kwocie tej znajdowała się wpłata w wysokości 2.291,46 zł stanowiąca zwrot dokonany przez Bank Żywności we Wrocławiu kwoty błędnie przekazanej na jego konto przez jeden ze sklepów w Biłgoraju.

(akta kontroli str. 268-276, 301-305)

Prezes Fundacji oceniając rozwiązania przyjęte w ustawie o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności stwierdziła, że: *cel Ustawy czyli stopniowe ograniczanie skali marnowania żywności jest bardzo ważny zarówno ze względu na możliwość pomocy osobom zagrożonym deprawacją, jak również ze względu na zachodzące zmiany społeczno-gospodarcze w kierunku modelu gospodarki obiegu zamkniętego. Mniej wyrzucania oznacza mniejsze zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Mimo tych pozytywnych przesłanek obserwujemy, że od wejścia w życie Ustawy ilość przekazywanej żywności znacznie się zmniejszyła, a liczba Darczyńców zmalała. Docierają do nas często informacje o żywności wyrzucanej do śmietnika. [...] Jeśli chodzi o obowiązki Organizacji Pozarządowych, brakuje informatycznego systemu przesyłania i ewidencjonowania darowizn, który nie wymagałby żmudnego, codziennego przepisywania dokumentów z wyszczególnieniem rodzajów produktów, ich wagi itp.*

Wyraźnie brakuje zlecenia przez samorządy gminne, ale i wojewódzkie zadań z zakresu niemarnowania żywności. Takie zadania powinny być wpisane w rozmaite strategie i gminne programy współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, a Samorządy powinny być zobligowane do stosowania parytetów na rzecz tego rodzaju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.

*Organizacje odbierające żywność z kończącym się terminem przydatności do spożycia muszą mieć zapewnione środki na obsługę logistyczną tego procesu. [...] Warto pomyśleć w przyszłości o idei przekazywania wiązki usług społecznych osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym w ramach Centrów Usług Społecznych prowadzonych przez Organizacje Pozarządowe w oparciu o francuski model *Securse Populaire*.*

(akta kontroli str. 268, 277)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 29 czerwca 2021 r.

Kontroler
Janusz Gosik
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....

.....